

"ושבתה הארץ שבת לה"

מהו הטעם במצוות שביעית?

אמר הקב"ה לישראל: זרעו שש והשמיטו שבע, כדי שתדעו שהארץ שלי היא! (סנהדרין לט, א)

לקראת שנת השמיטה תשי"מ, במסגרת ביקור שערך רבה של קוממיות, הרב מנדלזון שליט"א, במושב "תלמי אליהו", החליטה קבוצה מחברי המושב לשמור שמיטה כהלכתה. ליהודה פיוניר, אחד החברים, מטע גדול של פרחי סיפנים ('פעמונים') הגדלים בחממה מוגנת ומיועדים ליצוא.

בהגיע עת הקטיף, בתקופת האביב, הגיע יהודה לחממה בלווית צוות פועלים - וכתמים לבנים בוהקים מול עיניו מעל העלים. עיניו חושכות; הוא בודק וממשש ואינו מוצא כל הסבר לתופעה בעלת המשמעות האחת: הפרחים פגומים, ואינם ראויים כעת לשיווק. לבסוף לאחר חקירות ובדיקות, מתבררת התעלומה. מטוס ריסוס חלף על שדות המושב הסמוך, ניר יצחק, ברססו חומר המונע גדילתם של עשבים רעים. בסיימו את מלאכתו פלט את כמות החומר שנותרה מעל לשטח שומם. ברגעים אלו בדיוק התחוללה סופה עזה שרוחותיה הוליכו את החומר המרוסס - היישר לפרחים שבחממה הסמוכה... "עמדתי בחממה" מספר יהודה "ראיוני בעיניים כואבות את עמלי שיגעתי בו שנה שלימה - יורד לטמיון. יבול תשל"ט אבד. השנה הבאה, הרי 'שמיטה' היא והחלטתי שלא לעבוד בה. מה איפוא אוכל, ממה אתפרנס? חולפים שבועיים, ויהודה מקבל מחברת "כימאור" - לה השתייך המטוס - צ'יק על סך 84,000 ל"י. ("שמונים וארבע אלף לירות"...). חששו שמא תפגום הפרשיה בשמה הטוב של החברה, העדיפו להסתירה ע"י מענק גבוה כפיצוי.

כך - ללא דיונים ומאבקים - קיבל יהודה סכום נכבד שהספיקה לו, כעדותו, לכסות חובות משכנתא מעיקים, ולהתפרנס בכבוד במשך השנתיים הבאות. מטוס טועה, סופת רוחות המתחוללת בדיוק ברגעי שגגת הטייס, והם בעצם שלוחי ההשגחה העליונה שציוותה מראש בתורה את הברכה לאותו חקלאי שומר השביעית מ'תלמי אליהו'.

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך

את איסור הונאה היה ניתן לראות במוחש אצל רבי ישראל מאיר הכהן מראדין בעל ה"חפץ חיים": מסופר עליו שפעם אחת הגיע לאחת העיירות כדי לדרוש בענייני דיומא. כשהגיע ה"חפץ חיים" לבית הכנסת ראה מודעה שמכריזה על הדרשה וכך נכתב בה: כי הרב שידרוש הלא הוא הרב שחיבר את הספר הידוע: "משנה ברורה". הרב נעצב אל ליבו שכן באותו פרק זמן עדיין לא יצאו לאור כל חלקי המשנה ברורה ולכן ראה בכך משום הונאת הציבור...

מה עשה ה"חפץ חיים" הוציא עט מכיסו והוסיף לתוכן המודעה גם את המילים האלה: לעת עתה יצא לאור רק חלק אחד "משנה ברורה" עד לסימן קכ"ח. השאר יופיע אי"ה לאחר זמן... זוהי זהירות בהונאת של איש בעמיתו...

"אם בחוקותי תלכו"

מבאר רש"י: אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה". סיפור יפה מובא על הגאון רבי אליהו מוילנא הממחיש כיצד קונים תורה בעמל: פעם אחת כשהיה במסע נדודים מעיר לעיר הגיע לשוב אחד. כמובן שהתושבים התרגשו מאוד לבואו של הגאון. בתוך דקות ספורות התאספו ליד הבית שבו התגורר על מנת לחזות כמה שאפשר ברב הנערץ. כל כך רצו הם לראות את הגאון, עד שהביאו סולמות ארוכים שניתן על ידם להביט לחלון חדרו של הרב. אחד מחשובי היישוב ארגן כרטיסים וכל אחד בתורו עלה לראות את הגאון כשהוא יושב רכון ולומד ללא הרף. התור נמשך גם אל תוך הלילה שהרי היה הגאון ממעט בשינה, ואת זמנו היקר לא בזבז לרגע. והנה באותו לילה נרדם הגאון ומפאת אורך הנסיעה וטלטולי הדרך ישן הגאון עשר דקות יותר מהרגיל. כשקם משנתו, הצטער מאוד על זמן יקר שהלך לטמיון (10 דקות של גאון...). אך לא אחד כמו הגאון מוילנא יוותר עליהם בקלות. מה עשה? כאשר חזר הוא ממסעו עצר שוב באותו הישוב. אך הפעם החסיר משנת הלילה שלו עשר דקות... ובכך השלים את שנת הלילה ההוא...

הסגולה שיש בקללות...

מסופר על אברך אחד שהייתה לו אזכרה/יארצייט לאביו המנוח, בשבוע של פרשת בחוקותי. הוא ניגש לבית הכנסת וביקש מהגבאי לאפשר לו עלייה לתורה. לאחר שהגבאי בדק ברשומות, התברר כי כל העליות תפוסות למעט זו של הקללות. התלבט האברך מה לעשות והחליט לשאול את הרב חיים אריה ארלנגר המכונה: "הסטייפלר" זצ"ל.

שאל אותו הרב: האם הנך מפחד לעלות? השיב האברך: "לא! שומר מצווה לא ידע דבר..." פסק לו הרב לעלות לתורה בעלייה של הקללות. לאחר שכיבד את זכרו של אביו - הגיע מכתב מחו"ל בו נאמר לו כי דודו הוריש לו עסקים וקרקעות בשווי כולל של כחמישים מליון דולר. הוא טס לחו"ל שהה שם כ- חמש שנים וחזר כעשיר גדול מאד.

כשהוא במכונית השרד שלו נפנה מיד לביתו של הרב ובשמחה קרא לעברו: רבי ראה! עליתי לקללות ושום דבר לא נתקיים בי... - אני איש עסקים מצליח ובחמש שנים האחרונות שילשתי את כספי הירושה... הביט בו רבי חיים אריה ברחמים ופסק: כל הקללות נתקיימו בך! הפכת מאברך לאיש עסקים - הפסדת את כל עולמך!!!... זו ראייה של צדיק...

סיפור לשבת

העוברים ושבים ברחוב דיזינגוף הכירו את הדוכן הקטן. מידי יום היה נפתח בשעות הבוקר, לידו ניצב בחור חביב וחייכן. טוב ליבו של המוכר בתוספת חוש מכירה מפותח גרמו לרבים לחפש את מזלם דווקא בדוכן זה של מפעל הפיס, אחד מיני רבים, אך כל דוכן והסיפור שלו.

מי אינו מכיר את הקונים הותיקים שיש להם לכל מספר נוסחה, והם לא יתייאשו לעולם, ואף ישכנעו אותך כי המזל יאיר להם פנים דווקא בדוכן של פלוני ועל ידי מוכר פלמוני, משל היו חוזים בכוכבים כמו בימים קדמונים. גם לחיים המוכר החם היו קונים קבועים שדבר לא היה מונע בעדם מלהגיע אליו בשעה קבועה ביום בשבוע. גשם זולף או שמש קופחת לא יעצרו אותם בדרכם אל הדוכן "שלהם". סיפורנו מתחיל עם בוקר כאשר עמד חיים לצאת כדרכו אל הדוכן. בדרך כלל הכין לעצמו את הסנדביץ בצרוף אי אלו מיני מתיקה, ואת היתר היה משלים באחת החנויות בקרבת דוכנו. משום מה הפעם בטרם יצא מהבית הגיעה אחותו ועמה חבילת וופלות, כשהיא מפצירה בו שייקח אותם עמו. "זה משהו אישי שמבטא את הדאגה שלי ואת האהבה שלנו אליך". חיים לא כל כך אהב את השינוי בסדרי האכילה שלו, אבל האחות מבקשת ובאה

במיוחד. לקח בתודה את חבילת הוופלים, תחב אותה בכיס מעילו ויצא לדרכו.

כפי שסיפרנו כבר, לכל דוכן יש את הדמויות הקבועות והשייכות "אליו". גם לחיים ידידנו היו מלבד הקונים עוד כמה אנשים הקשורים אליו. אחד מהם היה אדם ללא זהות וללא בית ומשפחה, מעלובי החיים שכאשר אנו רואים אותם, אנו חייבים לברך "ברוך שלא עשנו הומלס". בין חיים ואותו אלמוני נקשרו ברבות הימים קשרים מיוחדים. המזרון שהיה רכושו היחיד אותו

פרש בפתח החנויות ועליו הצטנף בקור, היה הטריטוריה שלו. מידי פעם היה פונה ומבקש באלם קול דבר מה. חיים שכאמור היה טוב לב, היה משתדל לעזור לו ולמלא את בקשותיו.

באותו יום בו עוסק סיפורנו, ניגש חיים ללא תכנון מוקדם אל המזרון, ושם לב כי האלמוני נראה תשוש ורעב באופן מיוחד ומאוד חיוור, וכל מצבו מעורר רחמים. הוא סימן לחיים כי הוא רעב, וכאמור גוון פניו החיוור העיד כי דבריו כנים ואמיתיים. חיים לא חשב הרבה, ומסר לו את חבילת הוופלים אותם הביא בכיס מעילו. מחשבה עברה בראשו: "הלא זה האוכל שהבאת אתך. מה תאכל אתה?" אך הוא דחה אותה, מראהו של האלמוני לא הותיר מקום לספיקות וחרטות. הוופלים עשו את דרכם אל בטנו של האלמוני, וחיים חזר אל דוכנו ממתין לקונים שטרם הגיעו. אותו יום היה ערב פורים.

התנועה הייתה רבה. ועוברים ושבים מיהרו אל מרכז הקניות הגדול הממוקם בסמוך. יום של שמש ועליזות. "פורים בא ועמו שמחה רבה". כפי ששרים הילדים, אך לפתע, בבת אחת, נשתנה הכל. מחבל עמוס במטען חבלה גדול ורב עוצמה שניסה להיכנס אל מרכז הקניות ולא הצליח, החליט לפוצץ עמו על אי תנועה במעבר חציה באמצע הרחוב. בתוך ההמולה איש לא שם לבו אליו, והוא בצע את תכניתו השטנית ופוצץ עצמו יחד עם כל העומדים במעבר החציה. האסון היה גדול. בבת אחת נגדעו חיים. פצועים קשה וכאלו שנפצעו רק קל יותר היו מוטלים בחוסר אונים על הכביש והמדרכות, ואנשי העזרה הראשונה וכל אנשי החסד עוסקים בפינוי ובהגשת עזרה.

אזעקות רכבי הביטחון וההצלה רק הוסיפו למראה הנורא שהתרחש והרקע הקשה. דקות ספורות קודם לכן נזכר שעדיין לא אכל מאומה, וכדרכו נכנס אל אחת החנויות בקרבת מקום. באותה שניה ארע הפיצוץ מטרים ספורים מהדוכן. הדוכן לידו ניצב נוקב ברסיסי מתכת, ואחד מהקונים שהמתין לו שם נפצע קשה בידו, אך חיים לא נפגע כלל!!! הרסיסים שהתפזרו ברדיוס רחב אל הגיעו אל תוך החנות בתוכה שהה באותה שניה גורלית. השמחה על הנס הפרטי שלו התערבבה עם רגשותיו כלפי נפגעי הפיגוע הקשה. הטראומה הקשה, המראות והנפגעים לא הניחו לו לחזור אל המקום במשך מספר חודשים. בימי הקיץ התקיים

בתוך ההפולה איש לא שם לבו אליו, והוא בצע את תכניתו השטנית ופוצץ עצמו יחד עם כל העומדים במעבר החציה

בגני התערוכה "יריד אדם ומעונו", וחיים מיקם שם את הדוכן החדש שלו. אלפים רבים הלכו ובאו באותם ימי התערוכה, והנה יום אחד ניגשת אל הדוכן שלו אישה בוכה בקול גדול, ואינה מצליחה להתאפק. "מה קרה?" שואל חיים מופתע. והיא עונה לו: "מה, אתה חי? אני גרה בדיוק מעל הדוכן שלך שהיה ברחוב דיזינגוף, וכאשר ארע הפיצוץ הנורא ראיתי את הכל מתחתי, הרוגים פצועים והדם השפוך. הדוכן שלך היה ממש מטרים מהמקום, והייתי בטוחה שקרה לך הגרוע מכל. אפילו הכסא שלך היה מוכתם בדם. אחר כך לא חזרת למקום, וזה חיזק אצלי את המחשבה שחלילה נפגעת גם אתה באותה התופת הנוראית. והנה פתאום אתה כאן חי וקיים..." ובכתה בכי של שמחה.

איתם
דיברות

הזין של אישה - צריך לחזק את הפה.
הזין של גבר - צריך להחליף לפה גבול יותר.

אפרות
והידושים

"ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך"
הגאון רבי חיים קנייבסקי סיפר פעם, שהיה אצלו רב אחד, וסיפר לו שפעם היה אצל מרן הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל מוילנא, ודיברו בלימוד. במהלך השיחה הרב הזכיר "תוספות" מסוים. אמר לו ר' חיים עוזר כי אין תוס' כזה! מבלי לחשוב פעמיים הוא ניגש לספרייה שבחדר והוציא את הגמרא מהארון. אחריו בא ר' חיים עוזר והניח ידו על הגמרא שבארון ולא נתן לו להוציא הגמרא. כשהגיע הרב הנ"ל לביתו, ראה שאכן אין כזה תוספות... למעשה מה שעשה מה ר' חיים היה כדי שלא לביישו!...

לרפואת חביבה בת גייזלה
צבי שמואל בן בתיה מרים
נדב חיים בן אירית

לרפואת אברהם נח בן יהודית
לזיווג הגון אסתר הדסה בת קלרה
שרה

העלון מופץ לזיכוי הרבים ונערך ע"י
מחבר העלון: אבישי - שמואל מזוז
גרפיקה ועיצוב לוגו: בתיה ארנפלד